

Модуль 1

НЕЗАДЕКЛАРОВАНА ПРАЦЯ І ІНСПЕКЦІЯ ПРАЦІ

СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

- **“Дефіцит пенсійного фонду в 2017 році – близько 140 млрд. гривень”**
- **“Близько 300 тисяч осіб виходять на пенсію кожен рік”**
- **“З 16 мільйонів працюючих, 6 млн. не платять ЄСВ”**

А. Рева, Міністр соціальної політики

НЕЗАДЕКЛАРОВАНА ПРАЦЯ

**Види діяльності, законні за своїм характером, але
незадекларовані в органах державної влади**

Визначення ЄС

Основні форми незадекларованої праці в Україні

- **Зайнятість у неформальному секторі** – незареєстровані підприємства, окремі особи без реєстрації
- **Неформальна зайнятість у формальному секторі** – наймана праця без оформлення трудових відносин на підприємствах формального сектора
- **Частково незадекларована праця** - приховування частини відпрацьованого часу та заробітної плати (доплати «у конвертах») підміна трудових договорів цивільно-правовими, договорами з ФОП), незадекларована вторинна зайнятість

ПРИЧИНИ

ПРАЦІВНИКИ

- Правова необізнаність
- Обмежені можливості офіційного працевлаштування
- Збільшення доходів за рахунок:
уникнення податків
вторинної незадекларованої зайнятості
зловживання соціальною допомогою (безробіття, догляд за дитиною, трудове каліцтво, хвороба)
зловживання субсидіями

РОБОТОДАВЦІ

- Правова необізнаність
- Уникнення складних процедур реєстрації, звітування
- Скорочення витрат
 - на податки
 - на соціальні внески
 - на заходи з безпеки та гігієни праці
- Збільшення прибутковості

ДЕРЖАВА

- Складні процедури реєстрації, звітування
- Високі податки і соціальні внески
- Непривабливі соціальні гарантії
- Низька ефективність перевіряючих органів
- Передбачені санкції не стимулюють до дотримання законодавств
- Невідповідність чинного законодавства реаліям на ринку праці (наприклад, нові форми зайнятості, що не регулюються законодавством)

Н
Е
З
А
Д
Е
К
Л
А
Р
О
В
А
Н
А
П
Р
А
Ц
Я

НАСЛІДКИ

ПРАЦІВНИКИ

- Негідні умови зайнятості
- Негідні умови праці
- Неадекватне соціальне забезпечення
- Відсутність захисту прав у сфері праці
- Порушення права на свободу об'єднання

РОБОТОДАВЦІ

- Недобросовісна конкуренція і втрата переваг на ринку
- Зростання податкового навантаження
- Як наслідок - мотивація до використання незадекларованої праці задля уникнення збільшеного податкового тягаря

ДЕРЖАВА

- Скорочення надходжень до державного бюджету
- Скорочення надходжень до фондів соціального страхування
- Неможливість забезпечення гідних соціальних гарантій
- Необхідність підвищення податків і соціальних внесків для наповнення державного бюджету і фондів соціального страхування
- Обмежені можливості захисту прав працівників
- Спотворення статистичних даних, важливих для прийняття адекватних рішень у сфері праці і соціальної політики

СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

- Складне, іноді застаріле та суперечливе законодавство
- Низький рівень законодавчої захищеності як громадянина, так і інспектора
- Низький рівень правової грамотності населення: частина підприємців і працівників погано обізнані у процедурах оформлення, сплати податків, переваг офіційного оформлення трудових відносин
- Низький рівень довіри до державних органів
- Сприйняття контролюючих органів як силових інстанцій
- Побоювання штрафів за порушення
- Відсутність діалогу між державними структурами та рядовими громадянами
- Значна кількість громадян не бачать сенсу у сплаті ЄСВ, бо сподіваються самостійно заробити на свою пенсію
- Значна частина працівників є неоформленими, щоб зберегти право на допомоги, субсидії
- Частина підприємців завдяки неоформленню працівників намагається скоротити витрати бізнесу

СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Тому підприємці та працівники, що рідко спілкуються із контролюючими органами, демонструють типову реакцію:

- Я дотримуюсь законів, але раптом він щось знайде?
- Якщо знайде – або штраф, або взятку прийдеться давати
- Я їх ненавиджу – усі ці контролюючі органи
- А раптом після перевірки буде щось погане

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА З ПИТАНЬ ПРАЦІ

Реалізовує державну політику з питань додержання законодавства про працю, зайнятості населення, законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання з тимчасової втрати працездатності та на випадок безробіття

Через недостатню інформаційну політику та традиційні уявлення громадян сприймається як:

- Контролюючий орган, що орієнтується на штрафування
- Контролюючий орган, що може накладати безпідставні штрафи у 320 000 грн.
- Інспекцію, яка може знайти порушення будь-де через недосконале законодавство

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ

Спеціалізована агенція системи ООН, створена у 1919 році.
Опікується сферою праці.

Встановлює міжнародні трудові стандарти (конвенції і рекомендації), сприяє захисту прав у сфері праці і зміцненню соціальному діалогу з питань праці.

Україна – член МОП із 1954 року

Програма гідної праці МОП для України – документ, що визначає національні пріоритети і відповідну підтримку з боку МОП

ПРОГРАМА ГІДНОЇ ПРАЦІ МОП ДЛЯ УКРАЇНИ на 2016-2019 роки

Пріоритет 1: Сприяння зайнятості та розвитку сталих підприємств задля стабільності та зростання

Пріоритет 2: Сприяння ефективному соціальному діалогу

Пріоритет 3: Покращення соціального захисту і умов праці

ПРОЕКТ МОП «ЗМІЦНЕННЯ СИСТЕМИ ІНСПЕКЦІЇ ПРАЦІ І МЕХАНІЗМІВ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ»

на період березень 2016- березень 2018

Підтримка Уряду в реформуванні системи інспекції праці з метою забезпечення додержання законодавства про працю:

1. Відповідність законодавства і практики Конвенціям МОП № 81 і № 129 про інспекцію праці, ратифікованим Україною
2. Ефективне функціонування Держпраці
3. Постійна взаємодія із партнерами і соціальний діалог
4. Системна робота Держпраці із подолання незадекларованої праці - у співпраці з іншими сторонами

Див. Відео 1_4145, 2_4146, 3_4147, 4_4149, 5_4150

Цілі проекту і робота за 1-й рік

- Технічні коментарі до проектів нормативно правових актів (державний контроль, нагляд законодавство про працю, делегування повноважень, охорона праці)
- Технічні консультації

- Оцінка потреб у навчанні ІП
- Аналіз кадрової політики/Закон «Про державну службу»
- Курс дистанційного навчання для інспекторів праці

1. Держпраці функціонує відповідно до К. 81 і 129

2. Кадрова політика і навчання інспекторів праці

3+4. ДСП і неформальна економіка та партнерства

Соціальний діалог з питань інспекції праці

- Огляд Незадекларованої праці в Україні
- Підходи МОП і практика країн ЄС (семінари, публікації)
- Розроблена пілотна кампанія з подолання НП
- Навчання ІП з пілотних областей
- Інформаційні матеріали
- Із червня 17 - інформаційний компонент
- Взаємодія із ДФС, ПФ, ДСЗ, соціальними партнерами та ін.

- Огляд практики ведення соціального діалогу з питань ІП в Україні
- Підходи МОП і практика країн ЄС
- Рекомендації обговорені на тристоронній основі
- Передані МСП, ДСП і соціальним партнерам

ПЕРЕДУМОВИ УСПІХУ В ПОДОЛАННІ НЕЗАДЕКЛАРОВАНОЇ ПРАЦІ

Нормативно-правова база – відповідність положенням Конвенцій МОП № 81 і 129 про інспекцію праці (повноваження інспекторів праці)

Баланс 3 функцій інспекції праці –

- 1) роз'яснення працівникам і роботодавцям найбільш ефективних способів додержання законодавства
- 2) забезпечення додержання законодавства
- 3) інформування про дії і бездіяльність, що не охоплені чинним законодавством, задля його вдосконалення

Багатостороннє співробітництво – ПФ, ДФС, ДСЗ, органи соціального страхування, соціального захисту, служба статистики, поліція, судові органи, об'єднання роботодавців і працівників, ЗМІ

ПІЛОТНАЯ КАМПАНІЯ за підтримки Проекту МОП із подолання незадекларованої праці

Квітень – серпень 2017 р.

Області

Львівська

Одеська

Херсонська

Черкаська

КЛЮЧОВА ІДЕЯ

**Формування культури декларування праці
та**

**Популяризація роботи Державної служби з
питань праці як органу реалізації державної
політики в сфері праці**

МЕТА КАМПАНІЇ

Створити передумови для поширення діяльності Держпраці (в частині інспекції праці) на неформальну економіку у партнерстві із іншими компетентними органами державної влади та соціальним партнерами

Завдання кампанії

Тестування методів інформаційно-роз'яснювальної роботи

Напрацювання інструментів ІП для виявлення незадекларованої праці

Виявлення обмежень для ІП на рівні законодавства

Збір і аналіз інформації про причини незадекларованої праці

Відпрацювання форм взаємодії із іншими органами державної влади та соціальними партнерами

Напрацювати рекомендації до розроблення і впровадження кількарічного плану Держпраці з подолання незадекларованої праці по всій Україні

У рамках Пілотної кампанії був розроблений даний курс

«Ефективні комунікації інспектора праці»

Мета курсу:

- **надати інформацію про методи ефективних комунікацій**
- **допомогти сформувати навички ефективного спілкування з роботодавцями і працівниками, щоб трудові відносини оформлялися згідно із законодавством**

СТРУКТУРА КУРСУ

«Ефективні комунікації інспектора праці»

